

«МЕКТЕП» БАСПАСЫ

ISBN 978-601-07-0700-9

9 786010 707009

Дүние жүзі тарихы

ХРЕСТОМАТИЯ

«МЕКТЕП» БАСПАСЫ

8

ӨОЖ 373.167.1(075.3)

КБЖ 63.3(0)я72

Д87

Құрастырушылар:

Н.Алдабек, Р.Бекіш, К.Мақашева

Орыс тілінен аударған Л.Мұсалы

ХРЕСТОМАТИЯ

Дүниежүзі тарихы (1640—1914): Хрестоматия.
Д87 Жалпы білім беретін мектептің 8-сыныбына арналған оқу құралы/Құраст.: Н.Алдабек, Р.Бекіш, К.Мақашева. — Өнд., толықт. 4-бас. — Алматы: Мектеп, 2016. — 152 б.

ISBN 978—601—07—0700—9

Д $\frac{4306022300-073}{404(05)-16}$ 27(4)—16

ӨОЖ 373.167.1(075.3)
КБЖ 63.3(0)я72

- © Алдабек Н., Бекіш Р., Мақашева К., (құраст.), 2004
- © Аудармашы Мұсалы Л., 2004
- © “Мектеп” баспасы, көркем безендірілуі, 2016

Барлық құқықтары қорғалған
Басылымның мүлктік құқықтары “Мектеп” баспасына тиесілі

ISBN 978—601—07—0700—9

АЛҒЫ СӨЗ

8-сыныпқа арналған “Дүниежүзі тарихы” оқулығының хрестоматиясына дүниежүзінде 1640—1914 жылдар аралығында болған тарихи оқиғалардың материалдары жинақталған.

Жинақтың бірінші бөлімінде XVII—XVIII ғасырлардағы Еуропа мен Америка елдеріндегі капиталистік қатынастардың пайда болуы мен дамуы, Англия, Франция және Германиядағы революциялық оқиғалар туралы мәліметтер берілген.

Бұл кезең Шығыс елдері тарихында феодалдық қатынастардың дамуы және шетел капиталының ене бастауымен, Азия мен Африка елдерін еуропалық державалардың отарлау саясатымен сипатталады. Халық наразылығы жергілікті феодалдар езгісі мен жатжерлік басқыншыларға қарсы бағытталған көтерілістерден көрініс тапты. Хрестоматияның алғашқы бөліміндегі материалдар осы оқиғаларды жан-жақты ашып көрсетеді.

Екінші бөлімге жинақталған материалдарда Еуропа, Америка елдеріндегі, сондай-ақ Жапониядағы монополистік капитализмнің империализмге ұласу кезеңі сипатталады.

XIX ғасырдың соңына қарай Шығыс елдерінде капиталистік қатынастар дамып, ұлттық өнеркәсіп өркендеді, ұлттық буржуазия қалыптасты. Бұл процесс ұлт-азаттық және шетел империалистеріне қарсы күресті күшейте түсті. Буржуазияның ұлттық өнеркәсіпті құрып, елді өздері басқаруға және тәуелсіздікке қол жеткізуге ұмтылысы буржуазиялық ұлтшылдықтың пайда болуына алып келді. Міне, екінші бөлімде берілген материалдар, негізінен, дүниежүзі тарихындағы осындай мәселелерді қамтиды.

қызығушылығы оянған жалғыз да бірінші еуропалық саяси қайраткер емес еді. Пальмерстонның сыртқы саясат қайраткері ретіндегі дебюті 1829 жылғы 1 маусымда, әскери министрліктегі жиырма бес жылдық қызметінен кейін болды. Осы күні ол сыртқы саясат оқиғалары туралы бірінші үлкен сөзін айтты, мұнда ол Франциямен бірге Теңіздерден Ибрахим пашаның армиясын қууда Ұлыбританияның қатыспағанына өкініш білдірді және “құрамына Афины да, Фивы да, Марафон мен Саламин де, Платея да, Фермопил де, Мисолонги” де кірмейтін Грекияны құру жоспарының сандырақ екендігін айтты. Содан соң ол Грекияның Осман империясымен шекарасын Арта-Воло шебімен жүргізуді баса айтып, жаңа мемлекетті тек Пелопоннес шекарасымен шектеуге қарсы шықты. Сыртқы істер министрі қызметіне (1830 жыл, 22 қарашада) келгеннен кейін ол грек шекарасына қатысты келісімшарттар жасауға Стратфорд Каннингті арнаулы миссиямен Константинопольге жіберді.

Тодорова М. Н. Англия, Россия и танзимат. М., 1983. С. 51-52.

МАЗМУНЫ

Алғы сөз 3

I бөлім. XVII—XIX ғасырдың бас кезіндегі дүниежүзі елдері

Англия	4
Франция	16
Герман мемлекеттері	25
Италия	26
Австрия (Габсбургтер) империясы	—
Солтүстік Америка	28
Жапония	38
Қытай	41
Үндістан	45
Иран	48
Түркия	60

II бөлім. XIX—XX ғасыр басындағы дүниежүзі елдері

Ұлыбритания	62
Франция	—
Германия	67
Италия	70
Австрия-Венгрия	71
Ресей	—
Америка Құрама Штаттары	86
Жапония	92
Қытай	101
Үндістан	119
Иран	123
Осман империясы	134
Араб елдері	139
Мәдениет	144
Халықаралық қатынастар	145